

УДК 339.5:339.98

DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2020-33-19>

Майборода Ю. О.

*аспірант кафедри міжнародних економічних відносин
Ужгородського національного університету*

Mayboroda Yuriy

*Postgraduate Student at Department of International Economic Relations
Uzhgorod National University*

ЕКОНОМІЗАЦІЯ ДИПЛОМАТІЇ ТА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ США В КОНТЕКСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ ГЛОБАЛЬНОГО ТОРГОВЕЛЬНОГО ЛІДЕРСТВА

Анотація. У статті досліджено процеси економізації дипломатії США, що відбувалися впродовж урядування президентів Б. Обама та Д. Трампа. Розглянуто підходи вітчизняних науковців та їхнє бачення інституційної будови моделі економічної (зокрема, комерційної) дипломатії США та відмінностей у регулюванні зовнішньої торгівлі президента-демократа та президента-республіканця. На підставі аналізу Стратегії національної безпеки США, програмних документів та звітів щодо торгової політики президентів, опублікованих Офісом торгового представника США, та конкретних дій керівництва держави проведено порівняльну оцінку торгових політик каденцій двох президентів та трансформацій, що відбулися у економічній дипломатії та зовнішньоторговельній політиці США в контексті необхідності збереження глобального торговельного лідерства та конкурентного наступу КНР.

Ключові слова: США, економічна дипломатія, комерційна дипломатія, торгова політика, торгове лідерство, трансформація.

Вступ та постановка проблеми. Економічну дипломатію вважають сильною стороною механізму забезпечення реалізації національних інтересів США, у особливо у сфері торгівлі. Вважається, що економізація зовнішніх відносин у сучасному її уявленні розпочалася після Другої світової війни саме у США, згодом поширившись на країни Європи та Азії. В умовах посиленої конкуренції з боку Китаю останнім часом відчутними є певні зміни у зовнішньоторговельній політиці країни, та ще більше помітним є посилення уваги уряду до економічного напрямку дипломатії як інструменту забезпечення національних інтересів у сфері торгівлі та національної безпеки загалом.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Досвід економічної дипломатії та зовнішньоторговельної політики США викликає значний інтерес вітчизняної науки. Зокрема, дослідженню моделі комерційної дипломатії США присвячені праці І.А. Безверхої та В.А. Вергуна, увагу на трансформації в інституційній структурі та інформаційному забезпеченні економічної дипломатії США звертають О.М. Шаров та І.О. Баранецький. Метою цього дослідження є аналіз сучасних процесів економізації дипломатії США та їхня роль у забезпеченні лідерських позицій країни на світових ринках, виокремлення сутнісних відмінностей та трансформацій у напрямках тор-

говельної політики США каденцій Б. Обама та Д. Трампа, що мають значний вплив не лише економіку США та її партнерів, але і на наявну систему багатостороннього регулювання міжнародної торгівлі загалом.

Для досягнення визначеної мети використано загальнонаукові методи аналізу та синтезу, індукції та дедукції, порівняння, узагальнення. Інформаційну базу дослідження становлять наукові праці вітчизняних дослідників, нормативні документи Офісу торгового представника США та Інтернет-ресурси інших органів державної влади США.

Результати дослідження. Для діяльності зовнішньополітичного відомства США останнього десятиліття характерна певна трансформація як у самій сутності діяльності його економічного напрямку, так і в інструментах реалізації його завдань. Економізація дипломатії є характерним трендом розвитку сучасних зовнішніх відносин і спрямовується насамперед на забезпечення підтримки національного експорту завдяки інституційному забезпеченню сприяння національним підприємствам за кордоном. Головні ідеї та завдання зовнішньоекономічної політики країни та системи економічної дипломатії як інституційної основи її реалізації визначені у Стратегії національної безпеки США і серед іншого включають досягнення глобального економічного зростання через вільні ринки та вільну торгівлю; посилення взаємозв'язку між торгівлею і розвитком шляхом доступу на американський ринок продукції найбільш розвинутих країн; підтримку різноманітних ініціатив регіональної торговельної лібералізації [1, с. 174]. Як зазначає Н.І. Пахомова [2], дипломатія США також постійно використовує можливість застосування економічних важелів для вирішення політичних питань через представництво та лідерство у МВФ, Світовому банку, інших фінансових установ, а також через різноманітні програми державної допомоги.

У контексті нашого дослідження саме комерційна дипломатія як складник більш загального поняття економічної дипломатії відіграє ключову роль у формуванні впливу держави на її так зване торговельне лідерство, оскільки дія інструментарію комерційної дипломатії спрямовується на макроекономічне регулювання торгівлі та безпосередню підтримку підприємств у реалізації національного експорту. Комерційна дипломатія, як визначає І.А. Безверха, є складником економічної дипломатії поряд із фінансовою дипломатією та дипломатією розвитку і передбачає використання державою за сприяння недержавних суб'єктів дипломатичних методів та економічних інструментів для просування торгівлі та сприяння інвестиціям із метою максимізації бізнес-можливостей. Вона може реалізовуватися на макрорівні (торговельна дипломатія) та мікрорівні (сприяння підприємствам у питаннях зовнішньої торгівлі та інвестицій) [3]. Водночас, характеризуючи модель комерційної дипломатії США, автор визначає її як найбільш фрагментовану модель зі складним механізмом прийняття рішень декількома федеральними органами, де, однак, основні функції поділені між Державним департаментом, який відповідає за зовнішні відносини, та Міністерством торгівлі США, яке має закордонну комерційну службу.

Для розуміння впливу дипломатії на місце та роль США у світовій торгівлі, а також виокремлення сутнісних рис трансформаційних процесів, що відбуваються у цьому напрямі впродовж останніх десятиліть, розглянемо більш детально ознаки та інституційну будову комерційної дипломатії США. Так, І.А. Безверха виділяє в організації структури управління комерційною дипломатією США чотири рівні: макрорівень, транзакційний,

операційний та місцевий. На макрорівні загальну координацію торговельної політики та ведення торговельних переговорів здійснюють Президент, Конгрес та Офіс торгового представника (по суті, унікальний за своєю інституційною будовою та призначенням дорадчий орган, завданням якого є вивчення, опрацювання та розроблення питань зовнішньоторговельного регулювання). Транзакційний рівень представлений галузевими міністерствами, Державним департаментом та відповідає за координацію торгівлі за окремими галузями та видами продукції. Оперативний рівень здійснює міжвідомчу координацію і представлений так званим Центром підтримки. Місцевий рівень здійснює координацію питання залучення інвестицій та управління конкретними проектами, а закордонні місії та дипломатичні відомства надають консультативні, в тому числі платні, послуги американським підприємствам у країні перебування, а віднедавна вповноважені проводити переговори з місцевою владою та підприємствами [4, с. 116–118].

В.А. Вергун у системі економічної дипломатії США виділяє такі рівні, як [1, с. 173–179]: законодавча влада – конгрес, палата представників та підпорядковані їм комітети; виконавча влада – адміністрація президента та підпорядковані їй ради (рада з національної безпеки, економічна рада, бюро торгового представника); міністерський рівень – Держдеп, Міністерство торгівлі, фінансів, енергетики, транспорту, праці, оборони; незалежні агенції та інші державні структури – Агенція міжнародного розвитку, Агенція торгівлі та розвитку, Комісія з міжнародної торгівлі та ін. Важливе місце у реалізації завдань економічної дипломатії США автором також відводиться міжвідомчій координації, результатом якої є розроблення національних експортних стратегій, підтримка експорту та просування американських комерційних інтересів на світовому ринку, а також безпосередньо закордонним дипломатичним відомствам, на які покладаються функції з надання консультативної допомоги американським підприємствам та інвесторам щодо діяльності у країні перебування.

Необхідно відзначити, що значний поштовх в активізації інституційного механізму економічного напрямку американської дипломатії відбувся у 2012 році, що збіглося у часі з критичним моментом історії зовнішньої торгівлі США – саме цього року Китай випередив США за вартісним показником експорту товарів і відтоді зберігає статус провідного експортера світу. З 2012 року, як зазначає І.О. Баранецький, Держдепартамент США взяв на себе роль координатора впровадження сучасних механізмів економічної дипломатії, тоді ж відбулося офіційне переформатування зовнішньої політики США у напрямі економізації роботи та приділення більшої уваги зовнішньоекономічним інтересам США. Відтоді дипломатичні представники проводять зустрічі з місцевими підприємствами, посилено підготовку фахівців у сфері економічної дипломатії, зросла роль веб-ресурсів дипломатичних відомств у підтримці діяльності американського бізнесу у приймаючій країні за зразком «єдиного вікна» [5, с. 155].

Насправді усвідомлення важливості економізації дипломатичної роботи і необхідності її трансформації відбулося ще за президента-демократа Б. Обама. Загалом, як зазначає О.М. Шаров, курс адміністрації президента США на економізацію зовнішньої діяльності став логічним продовженням кроків, що їх робив Державний департамент упродовж останніх 20–30 років. Причому представники як демократичної, так і опозиційної республіканської партії одностайно підтримують активізацію захисту інтересів американського бізнесу за кордоном.

Рішуча економізація зовнішньополітичної діяльності в США (головним чином, завдяки її результатам) стала прикладом для багатьох інших країн і задала тон розвитку сучасної дипломатії [6, с. 66]. Якщо у 2010–2012 рр. зміни у роботі в економічному напрямі дипломатичної служби відбувалися в інституційній сфері, мали демократичний характер і спрямовувалися на підсилення ефективності та координованості високофрагментованої системи управління діяльності економічного сектору дипломатичної служби, то в подальшому відчутною є посилення ролі окремих суб'єктів у управлінні цими процесами, зокрема самого президента США як очільника держави.

Усвідомлення важливості ролі торгівлі у забезпеченні національної безпеки та функцій економічної дипломатії у реалізації зовнішньоекономічного курсу країни укріпилося за каденції наступника Б. Обами – республіканця Д. Трампа, однак набуло більш жорстких форм як у формуваннях стратегічних цілей («Америка – понад усе»),

так і в механізмах їх реалізації. Упродовж президенства Д. Трампа відбулося поглиблення методів конкурентної боротьби, загострилися ділові стосунки з традиційними партнерами і розпочалася майже відкрита ворожнеча у торговельній сфері з КНР, загострилися відносини країни з міжнародними організаціями, головним чином зі Світовою організацією торгівлі. Загалом фактично неприховані кроки з делібералізації зовнішньоторговельної діяльності США вказують на те, що на цьому етапі політична сила і воля держави в дипломатичних колах спрямована на вирішення економічних питань, а не навпаки, як раніше, коли економічна сила давала країні можливість чинити політичний вплив на економічних партнерів. Водночас відмінність у пріоритетах зовнішньоекономічної політики та інструментах їх досягнення за президентів Обами та Трампа – очевидна.

У таблиці 1 наведено порівняльні характеристики зовнішньоторговельних стратегій та комерційної дипло-

Таблиця 1

Порівняльна характеристика програм торгової політики США за президентів Б. Обами та Д. Трампа

Б. Обама	Д. Трамп
1	2
Принцип (лозунг) реалізації державної програми	
«Справедлива, вільна та виважена торгівля збільшить можливості для середнього класу (американців)»	«Америка – передусім»
Основна мета торговельної політики	
Сприяти економічному зростанню США, збільшенню робочих місць, зміцненню середнього класу, спрямувати неминучу дію глобалізації на реалізацію економічних інтересів нації та її цінностей.	Сприяти зміцненню позицій країни на світових ринках, повернути торговельне лідерство і знизити дефіцит торгового балансу як основний показник втрати позицій країни у світовій торгівлі.
Концептуальна основа торговельної політики	
Помірний лібералізм – обстоювання принципів вільної торгівлі, значна увага до ролі СОТ як міжнародного регулятора та координатора, дотримання законних прав учасників міжнародної торгівлі, активне використання правових інструментів протидії недобросовісній конкуренції у міжнародній торгівлі та разом з тим, застосування низки тарифних та нетарифних інструментів захисту національного виробника в умовах відновлення від світової кризи.	Протекціонізм (економічний націоналізм) – активне перебалансування у бік протекціоністських та неомеркантилістських засад зовнішньоторговельної політики, гіперактивне застосування механізму вирішення торгових суперечок у системі СОТ та загострення стосунків з організацією, скептицизм щодо дієвості багатостороннього регулювання міжнародної торгівлі, поодинокі односторонні заходи регулювання зовнішньої торгівлі.
Фокус програми	
Усунення бар'єрів на шляху експорту США, координація «правил гри» за рахунок підвищення стандартів міжнародної торгівлі, захист торгових прав США.	Посилення економічної складової національної безпеки, торгівля – центральний елемент національної стратегії США, агресивна позиція у відносинах з партнерами та СОТ, зміщення акценту з мультилатеральної торгівлі на двосторонні відносини.
Напрямки реалізації програми	
<i>Розширення договірної бази співпраці міжнародної торгівлі – підписання угоди про Транстихоокеанське партнерство, що мало стати найбільшою у світі зоною вільної торгівлі; двосторонні торгові угоди із Перу, Колумбією, Пд. Кореєю, Панамою; проведення переговорів щодо створення Трансатлантичного торгового та інвестиційного партнерства.</i>	<i>Згортання багатосторонньої договірної бази співпраці у міжнародній торгівлі – скасування угоди про Транстихоокеанське партнерство, перегляд умов НАФТА, зони вільної торгівлі з Пд. Кореєю (KORUS).</i>
<i>Обґрунтований і помірний контроль виконання торговельних зобов'язань у системі СОТ (всі 24 позовів США, в т. ч. 15 проти Китаю, були задоволені на користь позивача).</i>	<i>Формування зовнішньоторговельної політики відповідно до розмежування країн світу на партнерів – тих що дотримуються принципів справедливості у торгівлі, та інших – тих, що застосовують щодо США недобросовісну торговельну практику.</i>
<i>Підвищення стандартів у міжнародній торгівлі – забезпечення захисту прав працівників, задіяних у експорті на території США та за їм межами, поширення екологічних стандартів експорту та недопущення порушення прав інтелектуальної власності США за кордоном, лібералізація торгівлі інформаційними та комунікаційними послугами.</i>	<i>Активна і відкрита боротьба із несправедливою торговельною практикою через національне законодавство протидії несправедливій конкуренції та активна позиція захисту інтересів США у СОТ, в т. ч. застосування інструментів тиску на партнерів по організації (критика системи СОТ, заклик до реформування, блокування формування апеляційного органу тощо).</i>

1	2
Позиція щодо глобального лідерства США та найближчих конкурентів	
<i>Основний конкурент – КНР.</i> Основним механізмом протистояння Китаю, збереження лідерства у світовому експорті та контролю за Тихоокеанським регіоном визначено введення в дію Транстихоокеанського партнерства, недопущення порушення прав інтелектуальної власності США китайськими компаніями, стримана критика китайської валютної політики, трудового законодавства та індустріалізації.	<i>Основний конкурент – КНР.</i> Основні механізми впливу на конкурента – публічний тиск, торговельна війна, використання одностороннього регулювання торгівлі через запровадження тарифів на імпорт з Китаю, боротьба з недобросовісною конкуренцією з боку китайського уряду та підприємств (крадіжкою інтелектуальної власності, відкритим копіюванням технологій тощо).
Географія партнерства	
<p><u>Пріоритети:</u> Транстихоокеанське партнерство як основа лідерства США у Азійсько-Тихоокеанському регіоні та Трансатлантичне торговельне та інвестиційне партнерство як основа для поглиблення торговельної співпраці США та ЄС.</p> <p><u>Інші напрямки:</u> Стриманий інтерес до НАФТА на фоні поглиблення двосторонніх зав'язків з окремим латино-американськими країнами, що не входять до НАФТА та формування угоди ТТП за участю Мексики та Канади як альтернативи. Підтримка країн що розвиваються (програми підтримки розвитку економік країн Африки та Латинської Америки, що відкрито розглядаються урядом як потенційні ринки збуту експортної продукції США та розміщення ТНК).</p>	<p><u>Пріоритети:</u> НАФТА – перегляд угоди на підставі її несправедливості та «шкідливості» щодо національної економіки США.</p> <p><u>Інші напрямки:</u> Азійсько-Тихоокеанський регіон – відсутність єдиної позиції та фрагментарний двосторонній підхід у налагодженні торговельних відносин, зокрема з Китаєм та Японією. Натомість укладено дві двосторонні угоди з Японією (перша – щодо скасування тарифів у торгівлі продуктами харчування, друга – щодо торгівлі цифровою продукцією)</p> <p>Втрата інтересу до поглиблення торговельної співпраці з ЄС (згорання проекту про Трансатлантичне торговельне та інвестиційне партнерство). Натомість через вихід Великобританії з ЄС укладено нову двосторонню торговельну угоду.</p> <p>Розвиток нового напрямку торговельної співпраці з країнами Африки (зокрема, з Кенією) – підтримка AfCFTA з боку США, визнання Африканського континенту як перспективного напрямку інвестування.</p>
Галузеві пріоритети у підтримці експорту	
Автомобільна промисловість, високотехнологічний промисловий експорт з високою часткою доданої вартості, екологічні енергетичні технології, інформаційні та комунікаційні послуги, сільське господарство (продукція харчування, в т.ч. органічне виробництво).	Автомобільна промисловість, експорт металів, енергетичні ресурси, трансфер технологій та торгівля послугами, електронна торгівля, сільськогосподарська продукція.

Джерело: побудовано за даними [7–10]

матії США за президентів Б. Обама та Д. Трампа, сформовані з урахуванням Порядку денного торгової політики (Trade Policy Agenda) – офіційного документу Офісу торговельного представника США.

Основним економічним питанням, на переконання президента-демократа, було те, як спрямувати доступні в розпорядженні державного апарату інструменти так, щоб не йти всупереч глобалізації, а надати їй такої форми, що допоможе більшості американців і відобразить не лише економічні інтереси, але і цінності нації. Водночас політика часів Д. Трампа характеризується жорсткістю та безкомпромісністю – доцільними, з погляду президента, є ті торговельні угоди, користь з яких мають насамперед США. Найбільшою загрозою національним інтересам країни у економічній площині, поряд з нелегальною міграцією, вважаються «несправедливі» торговельні угоди і торгівельні практики конкурентів (валютна політика КНР та ЄС), які створюють загрозу для стабільності національної економіки і руйнують національне виробництво [6, с. 59].

Уряд Д. Трампа у реалізації стратегії національних економічних інтересів вдався до досить «агресивного» застосування національного законодавства США у сфері торгівлі. Зокрема, у запровадженні понад 300 тарифів, що стосувалися китайського імпорту загальною вартістю понад 250 мільярдів доларів, уряд керувався законами

1974 (Trade Act of 1974) та 1962 років (Trade Expansion Act) [11]. Перший дозволяє президенту запроваджувати додаткові захисні заходи у разі, якщо партнер не виконує взяті на себе зобов'язання і вживає дискримінаційні заходи, другий – дозволяє застосування аналогічних заходів у разі, якщо дії партнера несуть шкоду національній безпеці.

Висновки. Загальновідомо, що США завжди належали до країн, уряди яких приділяли першочергову увагу своїй участі у міжнародній торгівлі, забезпеченню та утриманню позицій світового лідера, що відображено у державних стратегіях та підкріплюється розгалуженим та складним інституційним механізмом реалізації завдань у сфері регулювання зовнішньої торгівлі. Впродовж останніх 10 років відбулися значні зміни, пов'язані із економізацією роботи дипломатичних служб США за кордоном та посиленням уваги державних органів, відповідальних за сферу зовнішньої торгівлі, до більш жорсткого інструментарію регулювання відносин із партнерами.

Відчутними є і зміни напрямів торгової політики країн, що відображено у державних програмах та конкретних діях президентів Б. Обама та Д. Трампа, насамперед – у зміні курсу регіональної інтеграції (згорнуті Д. Трампом проекти Транстихоокеанського партнерства та Трансатлантичного торговельного та інвестиційного партнерства,

перегляд умов НАФТА), ускладненні відносин із СОТ як основним законним регулятором добропорядності відносин у сфері міжнародної торгівлі та загальній делібералізації інструментарію зовнішньоторговельної політики.

У майбутніх дослідженнях доцільною буде оцінка ефективності зазначених дій та змін, їхнього впливу на позиції США у світовій торгівлі, відносини з партнерами та конкурентами.

Список використаних джерел:

1. Вергун В.А. Економічна дипломатія США: суть та особливості *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2009. Вип. 86. Ч. 1. С. 173–179.
2. Пахомова Н.І. Економізація дипломатичної служби як головний напрям її модернізації. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 19. С. 30–32. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/19_2011/11.pdf (дата звернення: 20.07.2020).
3. Безверха І.А. Комерційна дипломатія на сучасному етапі розвитку: основні тенденції та фактори впливу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2015. № 10. С. 36–39. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2015/10-2015/08.pdf> (дата звернення: 20.07.2020).
4. Безверха І.А. Моделі комерційної дипломатії в умовах торговельної глобалізації : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.02 . Київ, 2018. 254 с.
5. Баранецький І.О. Економічна дипломатія США. *Зовнішня політика і дипломатія: традиції, тренди, досвід. Серія «Економічні науки»*. 2015. Вип. 22. Ч. 3. С. 155–160.
6. Шаров О.М. Економічна дипломатія: основи, проблеми та перспективи : монографія / О.М. Шаров. Київ : НІСД, 2019. 560 с.
7. Trade, Growth, and Jobs: U.S. Trade Policy in the Obama Administration. URL: <https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/whitehouse.gov/files/documents/USTR%20Exit%20Memo.pdf> (дата звернення: 25.07.2020).
8. The President's 2016 Trade Policy Agenda. Office of the US Trade Representative. URL: <https://ustr.gov/sites/default/files/2016-Trade-Policy-Agenda.pdf> (дата звернення: 25.07.2020).
9. The President's 2017 Trade Policy Agenda. Office of the US Trade Representative. URL: <https://ustr.gov/sites/default/files/Chapter%20I%20-%20The%20President%27s%20Trade%20Policy%20Agenda.pdf> (дата звернення: 20.07.2020).
10. 2020 Trade Policy Agenda and 2019 Annual Report of the President of the United States on the Trade Agreements Program. URL: https://ustr.gov/sites/default/files/2020_Trade_Policy_Agenda_and_2019_Annual_Report.pdf (дата звернення: 25.07.2020).
11. “America First” – U.S. Trade Policy under President Donald Trump. URL: <https://english.bdi.eu/article/news/america-first-u-s-trade-policy-under-president-donald-trump/> (дата звернення: 25.07.2020).

References:

1. Vergun V.A. (2009). Ekonomichna dyplomatiya SShA: sut' ta osoblyvosti [The economic diplomacy of the USA: the sense and peculiarities]. *Aktual'ni problemy mizhnarodnyh vidnosyn* [Current problems of international relations], vol. 86 (Part I), pp. 173–179.
2. Pakhomova N.I. (2011) Ekonomizatsiia dyplomatychnoi sluzhby yak holovnyi napriam yii modernizatsii. [Economization of diplomatic service as a main direction of its modernization]. *Investysii: praktyka ta dosvid* [Investments: practice and experience], vol. 19. Available at: http://www.investplan.com.ua/pdf/19_2011/11.pdf (accessed 20 July 2020).
3. Bezverkha I.A. (2015). Komertsiiina dyplomatiia na suchasnomu etapi rozvytku: osnovni tendentsii ta faktory vplyvu [Commercial diplomacy at the modern stage of development: basic trends and factors]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu* [Scientific chronicles of International humanities institute], vol. 10. Available at: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2015/10-2015/08.pdf> (accessed 20 July 2020).
4. Bezverkha I.A. (2018) Modeli komertsiiinoi dyplomatii v umovakh torhovelnoi hlobalizatsii [Models of commercial diplomacy under globalization of trade]. Kyiv, 2018. 254 p.
5. Baranetskyi I.O. (2015). Ekonomichna dyplomatiia SShA. [The economic diplomacy of the USA]. *Zovnishnia polityka i dyplomatiia: tradytsii, trendy, dosvid. Seriiia «Ekonomichni nauky»* [External policy and diplomacy: traditions, trends and experience. “Economic Sciences” Series], vol. 22, part. 3, pp. 155–160.
6. Sharov O.M. (2019). Ekonomichna dyplomatiia: osnovy, problemy ta perspektyvy [Economic diplomacy: bases, problems and perspectives]. Kyiv, 560 p.
7. Trade, Growth, and Jobs: U.S. Trade Policy in the Obama Administration: web-site. Available at: <https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/whitehouse.gov/files/documents/USTR%20Exit%20Memo.pdf> (accessed 25 July 2020).
8. The President's 2016 Trade Policy Agenda. Office of the US Trade Representative: web-site. Available at: <https://ustr.gov/sites/default/files/2016-Trade-Policy-Agenda.pdf> (accessed 25 July 2020).
9. The President's 2017 Trade Policy Agenda. Office of the US Trade Representative: web-site. Available at: <https://ustr.gov/sites/default/files/Chapter%20I%20-%20The%20President%27s%20Trade%20Policy%20Agenda.pdf> (accessed 20 July 2020).
10. 2020 Trade Policy Agenda and 2019 Annual Report of the President of the United States on the Trade Agreements Program: web-site. Available at: https://ustr.gov/sites/default/files/2020_Trade_Policy_Agenda_and_2019_Annual_Report.pdf (accessed 25 July 2020).
11. “America First” – U.S. Trade Policy under President Donald Trump: web-site. Available at: <https://english.bdi.eu/article/news/america-first-u-s-trade-policy-under-president-donald-trump/> (accessed 25 July 2020).

ЭКОНОМИЗИЦИЯ ДИПЛОМАТИИ И ТРАНСФОРМАЦИЯ ВНЕШНЕТОРГОВОЙ ПОЛИТИКИ США В КОНТЕКСТЕ СОХРАНЕНИЯ ГЛОБАЛЬНОГО ТОРГОВОГО ЛИДЕРСТВА

Аннотация. В статье исследованы процессы экономизации дипломатии США, происходившие на протяжении управления президентами Б. Обамы и Д. Трампа. Рассмотрены подходы отечественных ученых и их видение институционального строения модели экономической (коммерческой) дипломатии США и различий в регулировании внешней торговли президента-демократа и президента-республиканца. На основании анализа Стратегии национальной безопасности США, программных документов и отчетов по торговой политике президентов, опубликованных Офисом торгового представителя США, и конкретных действий руководства государства проведена сравнительная оценка торговых политик каденций двух президентов и трансформаций, произошедших в экономической дипломатии и внешнеторговой политике США в контексте необходимости сохранения глобального торгового лидерства и отражения конкурентного наступления Китая.

Ключевые слова: США, экономическая дипломатия, коммерческая дипломатия, торговая политика, торговое лидерство, трансформация.

ECONOMIZATION OF THE US DIPLOMACY AND TRANSFORMING FOREIGN TRADE POLICY IN THE CONTEXT OF PRESERVING GLOBAL TRADE LEADERSHIP

Summary. The paper examines the processes of economizing the US diplomacy that took place during the administration of the US Presidents Barack Obama and Donald Trump. The approaches of domestic and foreign scientists and their vision of the institutional structure of the model of economic (commercial) diplomacy of the United States and the differences in the regulation of foreign trade between the Democratic and Republican presidents are considered. A comparative assessment of the trade policies of the two presidents and the transformations that took place in economic diplomacy and US foreign trade policy is made. The comparison is based on the analysis of the US National Security Strategy, program documents and reports on the trade policy of the presidents published by the Office of the US Trade Representative, and the specific actions of the state leadership and is reflected in the context of the governmental need to maintain global trade leadership of the USA and react on China's competitive offensive. In particular, a parallel analysis of the principles, goals, focus, main directions of foreign trade policy of the governments of Trump and Obama is conducted, namely the positions of governments to ensure the leading position of the United States in world trade and relations with competitors, sectoral and geographical priorities. Differences in the positions of governments on integration cooperation, in particular on cooperation with other countries in the Americas, the EU, Africa and Asia, have been identified. Particular attention is paid to the US governments' vision of trade relations with China, which have been aggravated during the Republican presidency, the reversal of the US presence in the Asian region (disruption of the Trans-Pacific Partnership) and relations with the World Trade Organization, which also have worsened under the presidency of D.Trump. The main trends of transformation of the US foreign policy in the direction of its economization, which began 20–30 years ago and intensified during the tenure of the last two heads of state and is based on the need to ensure economic security through diplomatic methods, are analyzed.

Key words: USA, economic diplomacy, commercial diplomacy, trade policy, trade leadership, transformation.